

Előhang a Rakott 2012. március 15-i műsorához

Alaptörvény J. cikk (1) „Magyarország nemzeti ünnepei:

a) március 15. napja, az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc emlékére”

Hazánk immár alapvető közjogi szabály mentén ünnepel 2012. március 15-én. Nincs kerek évforduló, de van jó ok felidézni a XIX. századi magyar történelem kiemelkedő másfél évét, és büszkén megemlékezni a kor sorsfordító eseményeiről. Érdekes visszatekinteni a dolgok alakulására: a Napóleon bukása utáni körülményekre, a modernizációs kihívásokra, az európai fejlemények honi fogadtatására, a „diéta” reformkori pezsgésére, a márciusi ifjak gondolataira és tetteire. Tanulságos mérlegre tenni az ország öntudatra ébredésének és az önállóságért vívott politikai és katonai harcainak a sorát, s elemezni a meghatározó szereplők céljait, lépéseit és egymáshoz való kapcsolatát. Kegyelettel szólunk a hőseinkről, megemlékezünk hadi sikereikről, ugyanakkor beszélünk a megriadt birodalmi összefogás túlerejéről, az európai forradalmak elzúgásáról. Áttekintést érdemel 48-49 hatása a század második felére, sőt máig ható tanulsága Közép-Kelet Európa régiója számára. A megemlékezés méltósága felveti: ma mit és hogyan illik ünnepelünk őseink szellemében. A felvételről hallható március 15-i műsor vendége egy rendkívüli, reneszánsz ember: Katona Tamás történész, volt államtitkár, polgármester és nagykövet. Műsorvezető: Kolláth György

Adásmenet a Rakott 2012. március 15-i műsorához

Jó estét kívánok! A 42. adásban felvételtől köszöntöm a hallgatót. ***Idézet jön: Alaptörvény J. cikk (1) „Magyarország nemzeti ünnepei: a) március 15. napja, az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc emlékére”...***

Hazánk immár alapvető közjogi szabály mentén ünnepel 2012. március 15-én. Nincs kerek évforduló, de van jó ok visszatekinteni a XIX. századi magyar történelem kiemelkedő másfél évre. Büszkén megemlékezhetünk a kor sorsfordító eseményeiről. Érdekes szóba hozni a dolgok alakulását: elemezni a Napóleon bukása utáni körülményeket, a modernizációs kihívásokat, az európai fejlemények honi fogadtatását. Jó kitérni a „diéta”, a reformkori Országgyűlés pezsgésére, a márciusi ifjak gondolataira és tetteire. Felidézhető a 12 pont keletkezése, annak fő tartalma és üzenete a későbbi korokra. Tanulságos mérlegre tenni az ország öntudatra ébredésének és az önállóságért vívott politikai és katonai harcainak a sor(s)át. Elemzés illetheti a meghatározó szereplők céljait, lépéseit és egymáshoz való kapcsolatát. Kegyelettel szólhatunk a hőseinkről. Megemlékezünk hadi sikereikről, ugyanakkor beszélünk a megriadt birodalmi összefogás túlerejéről, az európai forradalmak elzúgásáról. Áttekintést érdemel 48-49 hatása a század második felére, sőt máig ható tanulsága a Közép-Kelet Európa régiója számára. A megemlékezés aktualitása

felveti: ma mit és hogyan illik ünnepelnünk - őseink szellemében. A műsor vendége – ez áll már a korábbi beharangozóban is - egy rendkívüli, reneszánsz ember: Katona Tamás történész, volt államtitkár, polgármester és nagykövet.

Szervusz Államtitkár úr: a hallgató nevében is üdvözöllek a stúdióban. Köszönöm, hogy eljöttél hozzánk. Vendégünk bemutatása kitölthetné egész adásidőnket, és lehet méltóságteli módon puritán. Inkább az utóbbit választjuk most. Először is: Isten éltesen sokáig, boldog 80. születésnapot kívánok.

A diákok körében is azt látom: lassan újra megnő a klasszikus műveltség, a nagy és mély összefüggések iránti odaadás, tudás igénye. Eseményt jelentő rangja és táborra lett annak, hogy egyszerűen csak odaülünk egy „nagy értelmiségi” mellé, és meghallgatjuk őt. Erre van a rádió is kitalálva. Papíron és neten mind nagyobb betűtengerrel küszködünk. Néha egy nap 150-170 oldalt is muszáj elolvasni. Ritka örömet érzek, ha alkalom nyílik fajsúlyos, mégis sziporkázó beszélgetésre. Remélem, a hallgató is így van, így lesz ezzel.

Vendégünk az öt legfelvilágosultabb, legfelkészültebb, legszínesebb és legjobb humorú, honi művelt ember egyike. Pl. amit Katona Tamás úr a Göncz Árpád elnök úr 90. születésnapját köszöntő konferencián elmondott, a bravúros beszédek sorában is csúcsteljesítmény volt. Nem véletlen a színes nacionálé: államtitkárság a rendszerváltozás hajnalán, polgármesterség a főváros patinás kerületében, majd nagykövetségi külszolgálat egy igazán baráti országban. A főmenü azonban mindvégig a történelem Katona Tamás úrnál, s azon belül is talán az egyik kulcspont 1848-49. Erről szól ünnepi adásunk.

Kérdés: hol érdemes kezdeni a magyar 48-49-et jól feldolgozni, megérteni: a századelőn? Napóleon Európája környékén, avagy nyomban Napóleon bukása után a Szent-szövetséggel, a Habsburg Birodalom közállapotaival? Mi vezetett itthon a reformkorhoz, mi lett annak érdeme és kihatása, hol jönnek képbe a korabeli nagy magyarok? Mit indított el, meddig jutott és mit tetőzött be a 30-as, 40-es évek diétája?

Az első negyedóra elteltével rövid közszolgálati és kereskedelmi szünetet tartunk, de jövünk vissza. Folytatódik a Rakott Katona Tamás történész tudós úrral. A téma: 1848-49, a forradalom és szabadságharc jelentősége, kisugárzása és aktuális ünnepe.

Tegyük fel, hogy most '48 március 14-ének esti órái telnek. Kik és mit tesznek a másnapi tömegmozgalom nagyjai a másnap érdekében? Mik a kulcspontjai a 15-i eseményeknek? Mikor, miért és hogyan történik a Batthyány-kormány megalakulása: volt-e ennek közjogi sajátossága? Mennyire voltak rátermettek a miniszterek, és mi állt rendelkezésükre döntéseikhez? Egységes vagy vitázó kabinetet képzeljünk-e el? Hogyan vázolnád fel Bécs válasz-reakcióit a magyarországi fejleményekre? Mi lett az őszi katonai cselekmények mérlege, tanulsága? Hogyan köszöntött az országra 1849?

Ismét szünetet tartunk, de a hírek után jövünk vissza. Folytatjuk a Rakottat 1848-49-cel, nemzeti ünnepünkkel, és annak kitűnő történész kutatójával: Katona Tamással. **Ebben a blokkban a tavaszi hadjárat a nyitó tétel: mi idézte**

elő a gyors sikereket? Lett volna-e esélye és értelme Bécs ellen vonulni? Tényleg pótcselekvés volt Buda visszavétele? És Erdély harcai mit nyomtak a latba? Mikor és miért következett be törés az előre jutásban, mi vezetett Világoshoz? Mi az igazság Görgey szerepe körül? A bukás utáni megtorlásról keveset kérdeznék, ellenben érdekelne a 48-49 utáni majd' két évtized a kiegyezésig. Mi határozta meg ezt a kort, determinált volt-e a kiegyezés? Ki nyert többet vele? Valóban jelentősen fejlődő, világszerte pár dologban élenjáró aranykorba jutott-e a Millennium környékén az ország? Mi a K.und K. dualizmus reális mérlege: előnye, hátránya, egyenetlensége, elmaradása, kihatása a nemzetiségek sorsára? Látható volt-e az ezredfordulón az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása? Mi volt mindebben Ferenc József szerepe: akár uralkodásának összes évtizedét is mérlegre téve?

Elérkeztünk a mai utolsó szünetünkhöz, de jövünk vissza. Folytatódik és rövidesen be is fejeződik a Rakott a március 15-i nemzeti ünnepünk történelmi jelentőségével, későbbi tanulságaival és az ünnep méltóságával. Tudományos, szakértő vendégünk Katona Tamás történész.

Ebben a záró blokkban magáról az ünnepről, és a bevett módi szerint történő ünnepelésekről válthatnánk pár szót. Emlékezeted szerint volt olyan idő és mód, amikor 48 megünneplése decens, illő, méltó volt? Oka? Ha nem, lehet, lesz ilyen még valaha? Mi fémjelzi az ünnepet, mi ad tartalmat ma neki? Végül, 2012 bon mot ízü kérdése: evolúció vagy revolúció kell-e a magyarnak? Lehetünk-e egyszerre patrióták és európaiak, konzervatívok és liberálisok? Hogyan és mit érdemes tenni? Léteznék-e válaszút: vagy mélyen, érzéssel tisztelgők volnánk, avagy legyünk hőzöngő politikusok gyér, sőt lassan importált publikuma? Akad bölcs, derűs középút a honi közpolitika számára ünnepkor, meg előtte és utána is? Választ ki-ki magának ad, mi a megfontolásban iparkodtunk segíteni.

Köszönöm, hogy a vendégünk voltál: Katona Tamás államtitkár úr. Köszönöm a Klubrádió munkatársainak: Árva Brigittának és Józsa Péternek is a segítő közreműködést. Legközelebbi élő adásunk április 5-én lesz. Következő vendégünk Harangozó Gábor parlamenti képviselő, korábbi EP-képviselő lesz. Vele uniós ügyekről és szűkebb szakmájáról, az agrárügyekről, s a vidékfejlesztésről beszélgetünk.

Szép estét és kellemes ünnepet kívánok, illetve a vendégünkkel együtt kívánunk a hallgatónak. A viszont hallásra: K. Gy. műsorát hallották.